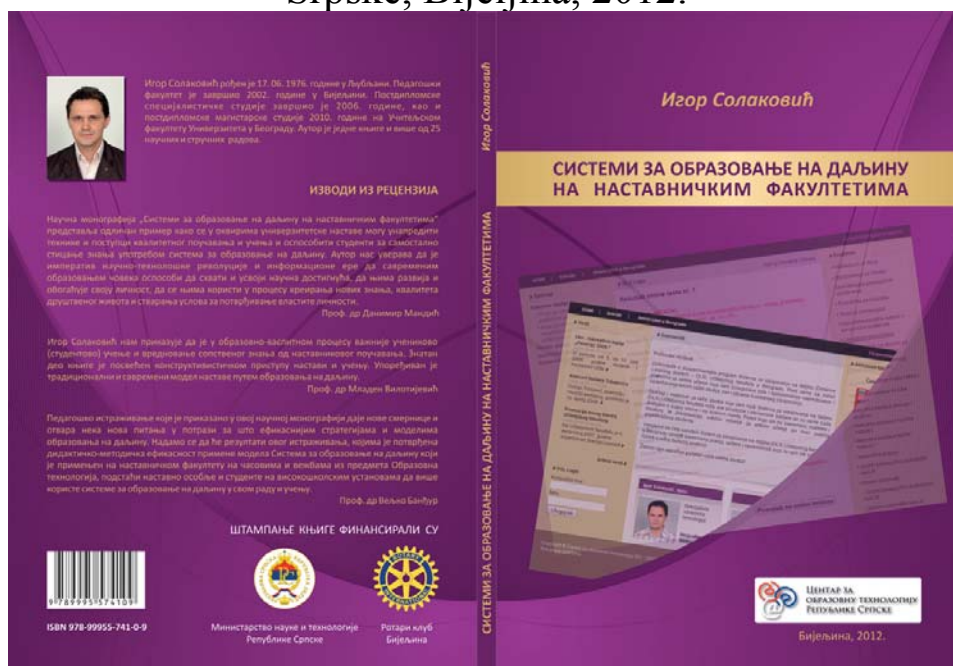

Mr Dušan Stanković¹
Mr Aleksandra Stanković
Osnovna škola: „Braća Ribar”,
Donja Borina

„Образовна технологија”
1/2013.
UDC: 37
str. 103-106

PRIKAZ KNJIGE: Igor Solaković: **SISTEMI ZA OBRAZOVANJE NA DALJINU NA NASTAVNIČKIM FAKULTETIMA**, Centar za obrazovnu tehnologiju Republike Srpske, Bijeljina, 2012.

Teme primene informaciono-komunikacionih tehnologija u nastavi danas su postale predmet svakodnevnih interesovanja stručne i naučne pedagoške javnosti. Magistar Igor Solaković ubraja se u autore koji su svojim delom i rečju dali veliki doprinos razumevanju problema iz pomenutih oblasti. Osveženje na ovom polju donosi nam nje-

gova naučna monografija *Sistemi za obrazovanje na daljinu na nastavničkim fakultetima*, koja je svoje izdanje doživela 2012. godine. Monografiju čini pet poglavlja: „Teorijski pristup“, „Prikaz modela Sistema za obrazovanje na daljinu na nastavničkom fakultetu“, „Metodološki okvir istraživanja“, „Analiza i interpretacija rezultata istraživanja“ i „Zaključci i preporuke“. Na kraju

¹ uchadb@gmail.com

monografije je popis od 96 bibliografskih jedinica na srpskom i engleskom jeziku, tri priloga (inicijalni i finalni test znanja sa ključem za ocenjivanje i rešenjima i anketni upitnik za studente eksperimentalne grupe) i podaci o izdavaču. Pre uvoda knjige nalazi se apstrakt na srpskom i engleskom jeziku, sadržaj, posveta, zahvalnost, citat Adolfa Distervega „Učitelj uči, dok i sam uči. Onda kad prestane da uči, u učitelju umire učitelj“ i napomena o nastanku monografije. Monografija obuhvata 149 strana teksta, proračunog sa 39 slika, 12 tabela, 12 grafikona i jednom shemom, koji upotpunjuju i podržavaju kompletnu tematiku.

Nakon odeljka „Zahvalnost“, u kome se autor zahvalio svima koji su podržali njegov obrazovni put i naučni rad i „Apstrakta“ (na srpskom i engleskom jeziku), u kome je dat kratak prikaz naučne monografije, autor je u „Uvodu“ objasnio osnovne odrednice primene obrazovnih tehnologija i razloge zbog kojih se odlučio da naučno osvetli ovu temu.

Prvo poglavlje Solaković je posvetio sveobuhvatnoj analizi sistema za obrazovanje na daljinu, gde je pojasnio istorijski razvoj obrazovanja na daljinu kroz sve njegove etape i osnovne odrednice i karakteristike obrazovanja na daljinu. U paragrafu „Definicije obrazovanja na daljinu“ autor predstavlja neke od osnovnih i najprihvaćenijih definicija obrazovanja na daljinu. Iz ovog paragrafa proističe paragraf „Delotvornost i realizacija obrazovanja na daljinu“ koji govori o tehničkim mogućnostima za realizaciju obrazovanja na daljinu. U paragrafu „Tehnologija i ključni učesnici obrazovanja na daljinu“ ukratko se opisuju uloge svih ključnih učesnika u poduhvatu obrazovanja na daljinu i izazovi sa kojima se susreću, dok se u paragrafu „Oblici prezentacije obrazovnih sadržaja kod obrazovanja na daljinu“ predstavljaju raznovrsni oblici prezentacije obrazovnih

sadržaja. Paragraf „Karakteristike obrazovanja na daljinu“ sadrži dve tačke: „Prednosti obrazovanja na daljinu“ i „Nedostaci obrazovanja na daljinu“. O velikim mogućnostima primene obrazovanja na daljinu i njegovim perspektivama i mogućnostima daljeg razvoja, Solaković govori u narednom paragrafu, koji nosi naziv „Razvoj obrazovanja na daljinu“. Veliku pažnju autor je posvetio paragrafu „Svetska iskustva u obrazovanju na daljinu“ gde je predstavio konkretan primer obrazovanja na daljinu – Spoljašnji sistem Univerziteta u Londonu. Pored primera iz sveta, Solaković je u paragrafu „Obrazovanje na daljinu u Srbiji i Republici Srpskoj (BiH)“ predstavio i primer domaće softverske platforme za obrazovanje na daljinu. U poslednjem paragrafu autor je predstavio nekoliko najpoznatijih svetskih softvera za organizaciju obrazovanja na daljinu (Courseware).

Autor u drugom poglavlju „Prikaz modela Sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu“ predstavlja sadržaje, karakteristike, mogućnosti i način funkcionisanja celokupne veb aplikacije modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu. Sva objašnjenja prate i fotografije.

U trećem poglavlju „Metodološki okvir istraživanja“, polazeći od činjenica koje ukazuju na slabosti i nedostatke tradicionalne nastave, autor je nastojao da utvrdi efikasnost primene modela sistema za obrazovanje na daljinu prilikom obrade nastavnih sadržaja iz predmeta Obrazovna tehnologija na jednom nastavničkom fakultetu, kao i da istraži, utvrdi i analizira stavove i mišljenja studenata o primenjenom modelu sistema za obrazovanje na daljinu. Priroda problema „[...] kakav je obrazovni efekat primjene obrazovanja na daljinu na nastavi (časovi i vježbe) iz predmeta Obrazovna tehnologija na nastavničkim

fakultetima² i postavljeni cilj istraživanja „[...] da se utvrdi efikasnost primjene modela Sistema za obrazovanje na daljinu na nastavničkom fakultetu prilikom obrade nastavnih sadržaja iz predmeta Obrazovna tehnologija, kao i da se istraže, utvrde i analiziraju stavovi i mišljenje studenata o primjenjenom modelu Sistema za obrazovanje na daljinu na nastavničkom fakultetu tokom istraživanja“³, opredelili su da ovo istraživanje ima eksperimentalni karakter. Prema postavljenim zadacima istraživanja autor je kroz više etapa nastojao da:

- utvrdi didaktičko-metodičke vrednosti nastave (časova i vežbi) iz predmeta Obrazovna tehnologija realizovane pomoću modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu, u odnosu na tradicionalne oblike rada;
- utvrdi da li postoji razlika u efikasnosti obrazovno-vaspitnog procesa iz predmeta Obrazovna tehnologija kada se realizacija istih nastavnih sadržaja organizuje i izvodi primenom dva različita modela nastave;
- utvrdi i analizira stavove i mišljenja studenata o primenjenom modelu nastave realizovane pomoću modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu tokom istraživanja (sagleda njihovu motivaciju, aktivnost, stavove i mišljenja o primenjenim oblicima i metodama rada);
- ispita stepen prihvatanja modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu od strane studenata.

Uzorak istraživanja činili su studenti treće godine jednog nastavničkog fakulteta

akademske 2008/2009. godine. Za istraživanje je odabran nameran grupni uzorak od 135 studenata treće godine jednog nastavničkog fakulteta. Istraživanje je sprovedeno tokom oktobra, novembra i decembra 2009. godine. U tu svrhu, radi ujednačavanja grupa, realizovan je i inicijalni test znanja tokom aprila, maja i juna 2009. godine, kojim je ispitan stepen znanja studenata treće godine iz predmeta Obrazovna tehnologija. Eksperiment je zamišljen tako da polovina studenata treće godine čini eksperimentalnu grupu (68 studenata), a druga polovina studenata da čini kontrolnu grupu (67 studenata). Eksperimentalna grupa je nastavne sadržaje iz predmeta Obrazovna tehnologija usvajala upotrebom modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu, a kontrolna grupa primenom frontalnog i grupnog oblika rada. Eksperiment je trajao tri meseca. Obe grupe su imale po dva časa vežbi nedeljno. Posle završetka eksperimenta usledilo je testiranje putem finalnog testa znanja eksperimentalne i kontrolne grupe, za potrebe utvrđivanja efikasnost primene modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu prilikom obrade nastavnih sadržaja iz predmeta Obrazovna tehnologija. Za potrebe utvrđivanja stavova i mišljenja studenata o primenjenom modelu sistema za obrazovanje na daljinu, koji je primenjen na nastavničkom fakultetu, studenti eksperimentalne grupe radili su anketni upitnik.

Posebnu vrednost rada predstavljaju rezultati istraživanja do kojih je došao Solaković i koje je predstavio u četvrtom poglavlju „Analiza i interpretacija rezultata istraživanja“. Na uzorku od 135 studenta, primenom pouzdanih metoda, utvrđeno je da su primenom modela sistema za obrazovanje na daljinu, koji je primenjen na nastavničkom fakultetu, postignuti mnogo bolji rezultati nego u uslovima kada su se nastavni sadržaji

²Igor Solaković (2012): *Sistemi za obrazovanje na daljinu na nastavničkim fakultetima*. Bijeljina: Centar za obrazovnu tehnologiju Republike Srpske, str. 79.

³ Isto, str. 80.

iz predmeta *Obrazovna tehnologija* realizovali primenom frontalnog i grupnog oblika rada. Dobijeni rezultati verifikovali su postavljenu opštu hipotezu istraživanja prema kojoj je autor pošao „[...] od pretpostavke da će primijenjeni model realizacije nastave pomoću modela *Sistema za obrazovanje na daljinu* na nastavničkom fakultetu zainteresovati studente za rad i podstaći ih da samostalno riješe postavljene zadatke, što će za rezultat imati povećanje obrazovnih efekata u nastavi iz predmeta *Obrazovna tehnologija*“⁴. Analizom anketnog upitnika koji je popunjavala eksperimentalna grupa vidi se da studenti dobro prihvataju primenu modela sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu u nastavi iz predmeta *Obrazovna tehnologija*. Sve ovo govori da su hipoteze istraživanja potvrđene i da ovaj oblik (model) rada treba više da se primenjuje na časovima i vežbama iz predmeta *Obrazovna tehnologija*.

U petom poglavlju „Zaključci i preporuke“ autor je izveo četiri zaključka koji proizilaze iz dobijenih rezultata i koji u potpunosti potvrđuju hipoteze istraživanja. Solaković je na osnovu rezultata istraživanja, ali i radova drugih autora koji su se bavili primenom obrazovanja na daljinu, predložio šest preporuka vezanih za primenu modela sistema za obrazovanje na daljinu na nastav

ničkim (pedagoškim) fakultetima koje bi mogle da budu deo nekog od budućih istraživanja u ovoj oblasti.

Uzimajući u obzir teorijski pristup, prezentovani model sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu, istraživačku metodologiju i rezultate istraživanja, može se reći da ova naučna monografija ima naučno-teorijsku i praktičnu vrednost, te kao takva predstavlja doprinos naučnoj i pedagoškoj praksi i da može biti od značaja za prevazilaženje nekih slabosti razredno-časovnog sistema. Rezultati istraživanja mr Igora Solakovića su teorijski i praktično vrlo aktuelni, izvedeni na osnovu naučno utemeljenog istraživanja i studiozne analize dobijenih podataka, te zajedno sa teorijskim delom čine značajan doprinos nastavi na nastavničkim i pedagoškim fakultetima. Autor je u radu otvorio i druga pitanja koja mogu biti putokaz budućim istraživačima za nova proučavanja ovog problema. Kreirani model sistema za obrazovanje na daljinu koji je primenjen na nastavničkom fakultetu predstavlja dobru osnovu za unapređenje i popularizaciju obrazovanja na daljinu na nastavničkim i pedagoškim fakultetima. Stoga ovu naučnu monografiju preporučujemo svima koji žele da se više upoznaju sa primenom obrazovanja na daljinu na nastavničkim fakultetima.

⁴ Isto, str. 81.